

Cilj 1. Okončati siromaštvo svuda i u svim oblicima

- 1.1 Do kraja 2030. svuda i za sve ljude iskoreniti ekstremno siromaštvo (ekstremno siromašni su ljudi koji žive sa manje od 1,25 dolara na dan).
- 1.2 Do kraja 2030. najmanje za polovinu smanjiti broj muškaraca, žena i dece svih uzrasta koji žive u bilo kom obliku siromaštva (prema nacionalnim definicijama siromaštva).
- 1.3 Primeniti odgovarajuće nacionalne sisteme socijalne zaštite i mere za sve, uključujući najugroženije, i do kraja 2030. postići dovoljno veliki obuhvat siromašnih i ranjivih.
- 1.4 Do kraja 2030. osigurati da svi muškarci i žene, a posebno siromašni i ranjivi, imaju jednaka prava na ekonomske resurse, kao i pristup osnovnim uslugama, vlasništvu i upravljanju zemljištem, odnosno drugim oblicima svojine, nasledstvu, prirodnim bogatstvima, odgovarajućim novim tehnologijama i finansijskim uslugama, uključujući mikrofinansiranje.
- 1.5 Do kraja 2030. izgraditi sistem koji će povećati otpornost siromašnih i onih u ranjivim situacijama te smanjiti njihovu izloženost i ranjivost od ekstremnih klimatskih događaja, kao i drugih ekonomskih, društvenih i/ili ekoloških katastrofa.
- 1.a Osigurati značajnu mobilizaciju resursa iz različitih izvora, između ostalog i kroz povećanu razvojnu saradnju, kako bi se obezbedila adekvatna i predvidljiva sredstva za zemlje u razvoju, posebno za one najnerazvijenije, u smislu sprovođenja programa i politika za okončanje svih oblika siromaštva.
- 1.b Kreirati jasne okvire politika na nacionalnom, regionalnom i međunarodnom nivou, zasnovane na razvojnim strategijama koje promovišu borbu protiv siromaštva i rodnu osetljivost, kako bi se podržalo ubrzano investiranje u akcije na iskorenjivanju siromaštva.

Cilj 2. Okončati glad, postići bezbednost hrane i poboljšanu ishranu i promovisati održivu poljoprivredu

- 2.1 Do kraja 2030. okončati glad i osigurati da svim ljudima, a posebno siromašnima i licima u osetljivim okolnostima, uključujući odojčad, tokom cele godine bude dostupna bezbedna i hranljiva hrana u dovoljnim količinama.
- 2.2 Do kraja 2030. okončati sve oblike neuhranjenosti, uz postizanje (do kraja 2025. godine) međunarodno dogovorenih ciljeva koji se odnose na zaostajanje u telesnom razvoju kod dece mlađe od 5 godina, i usmeriti pažnju na nutritivne potrebe adolescentkinja, trudnica i dojilja te starijih lica.
- 2.3 Do kraja 2030. udvostručiti poljoprivrednu produktivnost i prihode malih proizvođača hrane, a posebno žena, starosedelačkog stanovništva, porodičnih poljoprivrednih proizvođača, stočara i ribara, između ostalog i preko bezbednog i jednakog pristupa zemljištu, drugih proizvodnih resursa i inputa, znanja, finansijskih usluga, tržišta i mogućnosti za ostvarivanje dodatne vrednosti, odnosno za zapošljavanje van poljoprivrede.
- 2.4 Do kraja 2030. obezbediti održive sisteme za proizvodnju hrane i primeniti fleksibilne poljoprivredne prakse za povećanje produktivnosti i proizvodnje, koje pomažu u održavanju ekosistema, koje jačaju kapacitet za prilagođavanje klimatskim promenama, ekstremnim vremenskim uslovima, sušama, poplavama i ostalim elementarnim nepogodama, odnosno koje progresivno poboljšavaju kvalitet zemljišta i tla.

- 2.5 Do kraja 2020. održavati genetsku raznolikost semena, kultivisanih biljaka i uzgajanih i domaćih životinja, odnosno njihovih srodnih divljih vrsta, između ostalog i preko pravilno vođenih i raznovrsnih banaka semena i biljaka na nacionalnim, regionalnim i međunarodnom nivou, i obezbediti pristup koristima, odnosno pravično i ravnopravno deljenje koristi koje proističu iz korišćenja genetskih resursa i sa njima povezanih tradicionalnih oblika znanja, a prema međunarodnom dogovoru.
- 2.a Povećati investiranje, između ostalog i preko unapređivanja međunarodne saradnje, u seosku infrastrukturu, poljoprivredna istraživanja i savetodavne usluge, razvoj tehnologije i banaka biljnog i stočnog genetskog materijala kako bi se unapredili poljoprivredni proizvodni kapaciteti u zemljama u razvoju, a posebno u najnerazvijenijim zemljama.
- 2.b Ispraviti i sprečiti trgovinska ograničenja i deformacije na poljoprivrednim tržištima u svetu, između ostalog i preko istovremenog eliminisanja svih vrsta izvoznih subvencija u poljoprivredi i svih izvoznih mera sa ekvivalentnim efektom, u skladu sa zaduženjima iz „Razvojne agende iz Dohe“.
- 2.c Usvojiti mere koje će obezbediti odgovarajuće funkcionisanje tržišta hrane i njihovih robnih derivata te olakšati blagovremeni pristup informacijama o tržištima, između ostalog i o rezervama hrane kako bi se pomoglo da se ograniči ekstremna nestabilnost cena hrane.

Cilj 3. Obezbediti zdrav život i promovisati blagostanje za ljude svih generacija

- 3.1 Do kraja 2030. smanjiti globalnu stopu smrtnosti kod majki na manje od 70 na 100.000 živorođenja.
- 3.2 Do kraja 2030. okončati smrtne slučajeve koji se mogu sprečiti kod novorođenčadi i dece mlađe od 5 godina.
- 3.3 Do kraja 2030. okončati epidemije AIDS-a, tuberkuloze, malarije i zanemarenih tropskih bolesti i nastaviti borbu protiv hepatitisa, bolesti koje se prenose vodom i ostalih zaraznih bolesti.
- 3.4 Do kraja 2030. smanjiti za jednu trećinu broj prevremenih smrtnih slučajeva od nezaraznih bolesti kroz prevenciju i lečenje i promovisati mentalno zdravlje i blagostanje.
- 3.5 Pojačati prevenciju zloupotrebe supstanci i lečenje posledica takve zloupotrebe, što obuhvata i zloupotrebu opojnih droga i štetnu upotrebu alkohola.
- 3.6 Do kraja 2020. na globalnom nivou prepoloviti broj smrtnih slučajeva i povreda do kojih dolazi u saobraćajnim nesrećama.
- 3.7 Do kraja 2030. obezbediti univerzalni pristup uslugama koje se odnose na polnu i reproduktivnu zdravstvenu zaštitu (između ostalog i uslugama za planiranje porodice, informisanje i obrazovanje), kao i integrisanje pitanja reproduktivnog zdravlja u nacionalne strategije i programe.
- 3.8 Postići univerzalni obuhvat zdravstvenom zaštitom, uključujući zaštitu od finansijskog rizika, dostupnost kvalitetnih osnovnih usluga iz oblasti zdravstvene zaštite i dostupnost bezbednih, delotvornih, kvalitetnih i jeftinih osnovnih lekova i vakcina za sve.
- 3.9 Do kraja 2030. bitno smanjiti broj smrtnih slučajeva i oboljenja od opasnih hemikalija, odnosno od zagađenja i kontaminacije vazduha, vode i zemljišta.
- 3.a Pojačati primenu „Okvirne konvencije Svetske zdravstvene organizacije o kontroli duvana“ u svim zemljama, na odgovarajući način.

- 3.b Podržati istraživanja i razvoj vakcina i lekova za zarazne i nezarazne bolesti koje primarno pogađaju zemlje u razvoju, obezbediti dostupnost jeftinih osnovnih lekova i vakcina (u skladu sa „Deklaracijom iz Dohe o Sporazumu o trgovinskim aspektima prava intelektualne svojine (TRIPS) i javnom zdravlju“, kojom se potvrđuje pravo zemalja u razvoju da u potpunosti koriste odredbe „Sporazuma o trgovinskim aspektima prava intelektualne svojine“ koje se odnose na fleksibilnost u pogledu zaštite javnog zdravlja) i, posebno, obezbeđivati univerzalnu dostupnost lekova.
- 3.c Značajno povećati finansiranje u oblasti zdravstva, kao i regrutovanje, razvijanje, obučavanje i zadržavanje zdravstvenih radnika u zemljama u razvoju, posebno u najnerazvijenijim zemljama i malim ostrvskim državama u razvoju.
- 3.d Ojačati kapacitete svih zemalja, a posebno zemalja u razvoju, za rano upozoravanje, smanjivanje rizika i upravljanje nacionalnim i globalnim zdravstvenim rizicima.

Cilj 4. Obezbediti inkluzivno i kvalitetno obrazovanje i promovisati mogućnosti celoživotnog učenja

- 4.1 Do kraja 2030. obezbediti da sve devojčice i dečaci završe besplatno, jednako i kvalitetno osnovno i srednje obrazovanje koje vodi ka relevantnim i delotvornim ishodima učenja.
- 4.2 Do kraja 2030. obezbediti da sve devojčice i dečaci imaju pristup kvalitetnom razvoju u ranom detinjstvu, brizi i predškolskom obrazovanju kako bi se pripremili za osnovno obrazovanje.
- 4.3 Do kraja 2030. obezbediti jednaku dostupnost jeftinog i kvalitetnog tehničkog, stručnog i tercijarnog obrazovanja, uključujući univerzitetsko, za sve žene i muškarce.
- 4.4 Do kraja 2030. znatno povećati broj mladih i odraslih koji imaju relevantne veštine, između ostalog i tehničke i stručne, za zaposlenje, pristojne poslove i preduzetništvo.
- 4.5 Do kraja 2030. eliminisati rodnu nejednakost u obrazovanju i obezbediti jednak pristup svim nivoima obrazovanja i stručnim obukama za ranjive grupe, uključujući osobe sa invaliditetom, starosedelačko stanovništvo i decu u ranjivim situacijama.
- 4.6 Do kraja 2030. obezbediti da svi mladi i znatan broj odraslih (i muškaraca i žena) postignu jezičku i numeričku pismenost.
- 4.7 Do kraja 2030. obezbediti da svi učenici steknu znanja i veštine potrebne da se unapredi održivi razvoj, između ostalog i putem edukacije za održivi razvoj i održive stilove života, ljudska prava, rodnu ravnopravnost, kao i za promovisanje kulture mira i nenasilja, pripadnosti globalnoj zajednici i poštovanja kulturne raznolikosti i doprinosa kulture održivom razvoju.
- 4.a Izgraditi i poboljšati obrazovne objekte koji su prilagođeni deci, osobama sa invaliditetom i rodnim razlikama, te obezbediti bezbedna, nenasilna, inkluzivna i delotvorna okruženja za učenje za sve.
- 4.b Do kraja 2020. na globalnom nivou znatno proširiti broj stipendija koje su dostupne zemljama u razvoju, posebno najnerazvijenijim zemljama, malim ostrvskim državama u razvoju i afričkim zemljama, za pohađanje višeg obrazovanja u razvijenim zemljama i ostalim zemljama u razvoju, uključujući stručnu obuku i informacione i komunikacione tehnologije, kao i tehničke, inženjerske i naučne programe.

- 4.c Do kraja 2030. znatno povećati broj kvalifikovanih učitelja, između ostalog i kroz međunarodnu saradnju za obuku učitelja u zemljama u razvoju, posebno u najnerazvijenijim zemljama i malim ostrvskim državama u razvoju.

Cilj 5. Postići rodnu ravnopravnost i osnaživati sve žene i devojčice

- 5.1 Okončati svuda i sve oblike diskriminacije protiv žena i devojčica.
- 5.2 Eliminirati sve oblike nasilja nad ženama i devojčicama u javnoj i privatnoj sferi, uključujući trgovinu ljudima, odnosno seksualnu eksploataciju i druge oblike eksploatacije.
- 5.3 Eliminirati sve štetne prakse kao što su dečiji, rani i nasilni brakovi i obrezivanje ženskih genitalija.
- 5.4 Prepoznati i vrednovati neplaćeno staranje i rad u domaćinstvu kroz obezbeđivanje javnih usluga, infrastrukture i politike socijalne zaštite te kroz promovisanje zajedničke odgovornosti u domaćinstvu i porodici, na način koji prikladan u odgovarajućoj državi.
- 5.5 Osigurati da žene u potpunosti i delotvorno učestvuju i imaju jednake mogućnosti da učestvuju u rukovođenju na svim nivoima donošenja odluka u političkom, privrednom i javnom životu.
- 5.6 Osigurati univerzalnu dostupnost polnog i reproduktivnog zdravlja i reproduktivnih prava, kako je dogovoreno u skladu sa „Programom akcije Međunarodne konferencije o stanovništvu i razvoju“ i „Pekinškom platformom za akciju“, odnosno sa dokumentima koji su nastali kao rezultat njihovih analitičkih konferencija.
- 5.a Sprovesti reforme kako bi žene dobile jednaka prava na ekonomske resurse, kao i pristup vlasništvu i kontroli nad zemljištem i ostalim oblicima svojine, finansijskim uslugama, nasledstvu i prirodnim resursima, u skladu sa nacionalnim zakonima.
- 5.b Povećati upotrebu inovativnih tehnologija, posebno informacione i komunikacione tehnologije, radi promovisanja osnaživanja žena.
- 5.c Usvojiti i osnažiti dobre politike i izvršno zakonodavstvo za promovisanje rodne ravnopravnosti i osnaživanja svih žena i devojčica na svim nivoima.

Cilj 6. Obezbediti sanitarne uslove i pristup pijaćoj vodi za sve

- 6.1 Do kraja 2030. postići univerzalan i jednak pristup bezbednoj i jeftinoj pijaćoj vodi za sve.
- 6.2 Do kraja 2030. postići adekvatan i jednak pristup sanitarnim i higijenskim uslovima za sve, kao i okončanje prakse obavljanja defekacije na otvorenom, uz obraćanje posebne pažnje na potrebe žena i devojčica, odnosno onih u ranjivim situacijama.
- 6.3 Do kraja 2030. unaprediti kvalitet vode tako što će se smanjiti zagađenje, eliminirati rasipanje i na najmanju moguću meru svesti ispuštanje opasnih hemikalija i materijala, prepoloviti udeo nepročišćenih otpadnih voda i znatno povećati recikliranje i bezbednu ponovnu upotrebu na globalnom nivou.
- 6.4 Do kraja 2030. bitno povećati efikasnost korišćenja vode u svim sektorima i osigurati održivu eksploataciju vode i snabdevanje vodom kako bi se odgovorilo na nestašicu vode i u znatnoj meri smanjio broj ljudi koji se suočavaju sa nestašicom vode.

- 6.5 Do kraja 2030. primeniti integrisano upravljanje vodnim resursima na svim nivoima, između ostalog i kroz prekograničnu saradnju, ako je to potrebno.
- 6.6 Do kraja 2020. zaštititi i obnoviti ekosisteme povezane sa vodom, uključujući planine, šume, plavna zemljišta, reke, izdane i jezera.
- 6.a Do kraja 2030. proširiti međunarodnu saradnju sa zemljama u razvoju i podršku tim zemljama u stvaranju kapaciteta za aktivnosti i programe vezane za vodu i sanitarne uslove, uključujući prikupljanje vode, desalinaciju, efikasno korišćenje vode, tretman otpadnih voda, recikliranje i tehnologije ponovne upotrebe vode.
- 6.b Podržati i pojačati učešće lokalnih zajednica u unapređivanju upravljanja vodom i sanitarnim uslovima.

Cilj 7. Osigurati pristup dostupnoj, pouzdanoj, održivoj i modernoj energiji za sve

- 7.1 Do kraja 2030. osigurati univerzalni pristup jeftinim, pouzdanim i modernim energetske usluzama.
- 7.2 Do kraja 2030. povećati održivost udela obnovljive energije u globalnom energetske miksu.
- 7.3 Do kraja 2030. udvostručiti globalnu stopu unapređenja energetske efikasnosti.
- 7.a Do kraja 2030. unaprediti međunarodnu saradnju kako bi se olakšao pristup istraživanju i tehnologiji čiste energije, uključujući obnovljivu energiju, energetske efikasnost i naprednu i čistiju tehnologiju fosilnih goriva, i promovisati investiranje u energetske infrastrukturu i tehnologiju čiste energije.
- 7.b Do kraja 2030. proširiti infrastrukturu i unaprediti tehnologiju za snabdevanje svih korisnika uslugama moderne i održive energije u zemljama u razvoju, a posebno u najnerazvijenijim zemljama i malim ostrvskim državama u razvoju.

Cilj 8. Promovisati inkluzivan i održiv ekonomski rast, zaposlenost i dostojanstven rad za sve

- 8.1 Održati ekonomski rast po glavi stanovnika u skladu sa nacionalnim okolnostima, a u najnerazvijenijim zemljama održati rast bruto domaćeg proizvoda na nivou od najmanje 7 odsto godišnje.
- 8.2 Postići više nivoje ekonomske produktivnosti preko diversifikacije, tehnoloških unapređenja i inovacija, između ostalog i fokusirajući se na radno intenzivne i visoko profitabilne sektore.
- 8.3 Promovisati razvojno orijentisane politike koje podržavaju proizvodne aktivnosti, stvaranje pristojnih poslova, preduzetništvo, kreativnost i inovativnost i podsticati formalno osnivanje i rast mikropreduzeća, odnosno malih i srednjih preduzeća, između ostalog i kroz pristup finansijskim uslugama.
- 8.4 Progresivno unaprediti, do kraja 2030. g., globalnu efikasnost resursa u potrošnji i proizvodnji i uložiti napore da se ekonomski rast razdvoji od degradacije životne sredine u skladu sa 10-godišnjim okvirom programa koji se odnose na održivu potrošnju i proizvodnju, uz vodeću ulogu razvijenih zemalja.
- 8.5 Do kraja 2030. postići punu i produktivnu zaposlenost i dostojanstven rad za sve žene i muškarce, što obuhvata i mlade ljude i osobe sa invaliditetom, kao i istu platu za rad jednake vrednosti.

- 8.6 Do kraja 2020. bitno smanjiti udeo mladih koji nisu zaposleni niti su u procesu obrazovanja, odnosno obuke.
- 8.7 Preuzeti neposredne i delotvorne mere kako bi se obezbedila zabrana i eliminisali najgori oblici dečijeg rada, iskoreniti prinudni rad i do kraja 2025. okončati dečiji rad u svim njegovim oblicima, uključujući regrutovanje i korišćenje dece vojnika.
- 8.8 Zaštititi radna prava i promovisati bezbedno i sigurno radno okruženje za sve radnike, uključujući radnike migrante, a posebno žene migrante, i one koji rade opasne poslove.
- 8.9 Do kraja 2030. osmisliti i primeniti politike za promovisanje održivog turizma koji stvara radna mesta i promoviše lokalnu kulturu i proizvode.
- 8.10 Jačati kapacitete domaćih finansijskih institucija kako bi se podsticala i širila dostupnost bankarskih, osiguravajućih i finansijskih usluga za sve.
- 8.a Povećati podršku na osnovu „Pomoći za trgovinu“ za zemlje u razvoju, posebno za najnerazvijenije zemlje, između ostalog i preko „Unapređenog integrisanog okvira za pitanja trgovinsko-tehničke pomoći najnerazvijenijim zemljama“.
- 8.b Do kraja 2020. razviti i operacionalizovati globalnu strategiju za zapošljavanje mladih i primeniti „Globalni pakt o zapošljavanju“ Međunarodne organizacije rada.

Cilj 9. Izgraditi prilagodljivu infrastrukturu, promovisati održivu industrijalizaciju i podsticati inovativnost

- 9.1 Razviti kvalitetnu, pouzdanu, održivu i prilagodljivu infrastrukturu, uključujući regionalnu i međugraničnu infrastrukturu, kako bi se podržali ekonomski razvoj i ljudsko blagostanje, sa fokusom na jeftinom i jednakom pristupu za sve.
- 9.2 Promovisati inkluzivnu i održivu industrijalizaciju i, do kraja 2030. g., značajno povećati udeo industrije u stopi zaposlenosti i bruto domaćem proizvodu, u skladu sa nacionalnim okolnostima, a u najnerazvijenijim zemljama udvostručiti njen udeo.
- 9.3 Povećati pristup malih industrijskih i ostalih preduzeća finansijskim uslugama, posebno u zemljama u razvoju, što obuhvata i povoljne kredite, i povećati njihovu integraciju u lance vrednosti i u tržišta.
- 9.4 Do kraja 2030. unaprediti infrastrukturu i prilagoditi industrije kako bi postale održive, uz veću efikasnost u korišćenju resursa i šire usvajanje čistih i ekološki ispravnih tehnologija i industrijskih procesa, pri čemu sve zemlje preduzimaju aktivnosti u skladu sa svojim kapacitetima.
- 9.5 Proširiti naučna istraživanja, unaprediti tehnološke kapacitete industrijskih sektora u svim zemljama, a posebno u zemljama u razvoju, što podrazumeva da se, do kraja 2030, podstiču inovacije i da se broj zaposlenih u oblasti istraživanja i razvoja na milion ljudi znatno poveća, kao i da se poveća javna i privatna potrošnja na istraživanje i razvoj.
- 9.a Olakšati razvoj održive i prilagodljive infrastrukture u zemljama u razvoju kroz unapređivanje finansijske, tehnološke i tehničke podrške afričkim zemljama, najnerazvijenijim zemljama, zemljama u razvoju koje nemaju izlaz na more i malim ostrvskim državama u razvoju.
- 9.b Podržati razvoj domaće tehnologije, istraživanja i inovacija u zemljama u razvoju, između ostalog i tako što će se obezbediti pogodno okruženje u pogledu politika za, uz ostalo, industrijsku diversifikaciju i dodavanje vrednosti dobrima.

- 9.c Značajno povećati pristup informacionim i komunikacionim tehnologijama i uložiti napore da se obezbedi univerzalni i jeftin pristup internetu u najnerazvijenijim zemljama do 2020.

Cilj 10. Smanjiti nejednakost između i unutar država

- 10.1 Do kraja 2030. progresivno postići i održati rast dohotka donjih 40 odsto stanovništva po stopi višoj od nacionalnog proseka.
- 10.2 Do kraja 2030. osnažiti i promovisati socijalnu, ekonomsku i političku inkluziju svih, bez obzira na starost, pol, invalidnost, rasu, etničku pripadnost, poreklo, religiju ili ekonomski odnosno neki drugi status.
- 10.3 Osigurati jednake mogućnosti i smanjiti nejednakosti u ishodima, između ostalog i tako što će se eliminisati diskriminatorni zakoni, politike i prakse i što će se, u tom pogledu, promovisati prikladno zakonodavstvo, politike i aktivnosti.
- 10.4 Usvojiti politike, posebno fiskalnu politiku i politike u oblasti plata i socijalne zaštite, i progresivno postići veću ravnopravnost.
- 10.5 Unaprediti propise i nadzor globalnih finansijskih tržišta i institucija te pojačati primenu tih propisa.
- 10.6 Osigurati da zemlje u razvoju budu bolje predstavljene i da se čuje njihov glas u procesu donošenja odluka u globalnim međunarodnim ekonomskim i finansijskim institucijama kako bi se stvorile delotvornije, kredibilnije, odgovornije i legitimnije institucije.
- 10.7 Olakšati uređenu, bezbednu, regularnu i odgovornu migraciju i mobilnost ljudi, između ostalog i kroz primenu planiranih i dobro vođenih migracionih politika.
- 10.a Primenjivati princip specijalnog i diferencijalnog tretmana za zemlje u razvoju, posebno za najnerazvijenije zemlje, u skladu sa sporazumima Svetske trgovinske organizacije.
- 10.b Podsticati zvaničnu razvojnu pomoć i finansijske tokove, pa i direktne strane investicije, za države u kojima postoji najveća potreba, a posebno za najnerazvijenije zemlje, afričke zemlje, male ostrvske države u razvoju i zemlje u razvoju koje nemaju izlaz na more, u skladu sa njihovim nacionalnim planovima i programima.
- 10.c Do kraja 2030. sniziti na manje od 3 odsto transakcione troškove za doznake migranata i eliminisati tokove doznaka sa troškovima višim od 5 odsto.

Cilj 11. Učiniti gradove i ljudska naselja inkluzivnim, bezbednim, prilagodljivim i održivim

- 11.1 Do kraja 2030. osigurati da svi imaju pristup adekvatnom, bezbednom i jeftinom smeštaju i osnovnim uslugama te unaprediti uslove u nekihigijenskim naseljima.
- 11.2 Do kraja 2030. omogućiti pristup bezbednim, jeftinim, pristupačnim i održivim transportnim sistemima za sve, unapređujući bezbednost na putevima, pre svega proširivanjem obima javnog prevoza, uz obraćanje posebne pažnje na potrebe onih koji se nalaze u ranjivim situacijama, žena, dece, osoba sa invaliditetom i starijih lica.
- 11.3 Do kraja 2030. u svim zemljama unaprediti inkluzivnu i održivu urbanizaciju i kapacitete za participativno, integrisano i održivo planiranje ljudskih naselja i za upravljanje njima.
- 11.4 Pojačati napore da se zaštiti i obezbedi svetska kulturna i prirodna baština.

- 11.5 Do kraja 2030. značajno smanjiti broj smrtnih slučajeva i broj ugroženih ljudi te znatno smanjiti smanjiti ekonomske gubitke do kojih dovode elementarne nepogode, između ostalog i one povezane sa vodom, usmeravajući pažnju na zaštitu siromašnih i onih u ranjivim situacijama.
- 11.6 Do kraja 2030. smanjiti negativan uticaj gradova na životnu sredinu meren po glavi stanovnika, između ostalog i tako što će se posebna pažnja posvetiti kvalitetu vazduha i upravljanju otpadom na opštinskom i drugim nivoima.
- 11.7 Do kraja 2030. omogućiti univerzalni pristup bezbednim, inkluzivnim i pristupačnim zelenim i javnim površinama, posebno za žene i decu, starija lica i osobe sa invaliditetom.
- 11.a Podržati pozitivne ekonomske, socijalne i ekološke veze između urbanih, perifernih urbanih i ruralnih oblasti osnaživanjem nacionalnog i regionalnog planiranja razvoja.
- 11.b Do kraja 2020. znatno povećati broj gradova i ljudskih naselja koji usvajaju i primenjuju integrisane politike i planove u smislu inkluzije, efikasnosti resursa, ublažavanja klimatskih promena i prilagođavanja klimatskim promenama, otpornosti na elementarne nepogode, odnosno koji razvijaju i implementiraju, u skladu sa predstojećim Hjogo okvirom, sveobuhvatno upravljanje rizicima od elementarnih nepogoda na svim nivoima.
- 11.c Podržati najnerazvijenije zemlje, između ostalog i kroz finansijsku i tehničku pomoć, u izgradnji održivih i prilagodljivih zgrada za koje se koriste lokalni materijali.

Cilj 12. Obezbediti održive oblike potrošnje i proizvodnje

- 12.1 Primeniti 10-godišnji okvir programa za održivu potrošnju i proizvodnju, u kome će učestvovati sve zemlje, a razvijene zemlje će preuzeti rukovodeću ulogu, uzimajući u obzir stepen razvoja i kapacitete zemalja u razvoju.
- 12.2 Do kraja 2030. postići održivo upravljanje i efikasno korišćenje prirodnih resursa.
- 12.3 Do kraja 2030. globalno prepoloviti bacanje hrane po glavi stanovnika na nivou maloprodaje i potrošača te smanjiti gubitke u hrani u proizvodnji i lancima snabdevanja, što obuhvata i gubitke koji nastaju posle žetve.
- 12.4 Do kraja 2020. postići ekološki ispravno upravljanje hemikalijama i svim oblicima otpada tokom čitavog njihovog upotrebnog ciklusa, u skladu sa dogovorenim međunarodnim okvirima, i značajno smanjiti njihovo ispuštanje u vazduh, vodu i zemljište kako bi se što više umanjili njihovi negativni uticaji na zdravlje ljudi i životnu sredinu.
- 12.5 Do kraja 2030. značajno smanjiti generisanje otpada tako što će se sprečavati ili smanjivati njegovo generisanje, odnosno tako što će se otpad prerađivati i ponovo upotrebljavati.
- 12.6 Podsticati kompanije, posebno velike i međunarodne kompanije, da usvoje održive prakse i da integrišu informacije o održivosti u svoj ciklus izveštavanja.
- 12.7 Promovisati prakse javnih nabavki koje su održive, u skladu sa nacionalnim politikama i prioritetima.
- 12.8 Do kraja 2030. osigurati da ljudi svuda imaju relevantne informacije i svest o održivom razvoju i prirodnim stilovima života.
- 12.a Podržati zemlje u razvoju da jačaju svoje naučne i tehnološke kapacitete kako bi se kretale u pravcu održivijih oblika potrošnje i proizvodnje.

- 12.b Razvijati i primenjivati alate za praćenje uticaja održivog razvoja na održivi turizam koji stvara radna mesta i promoviše lokalnu kulturu i proizvode.
- 12.c Svesti na razumnu meru nedelotvorne subvencije za fosilna goriva kojima se podstiče rasipna potrošnja otklanjanjem tržišnih deformacija, u skladu sa nacionalnim okolnostima, između ostalog i kroz restrukturiranje sistema oporezivanja i fazno ukidanje štetnih subvencija tamo gde one postoje kako bi došao do izražaja njihov uticaj na životnu sredinu, uzimajući u obzir u potpunosti specifične potrebe i uslove zemalja u razvoju i svodeći na najmanju meru moguće negativne uticaje na njihov razvoj na način kojim se štite siromašni i pogođene zajednice.

Cilj 13. Preduzeti hitnu akciju u borbi protiv klimatskih promena i njenih posledica*

* Prihvatajući je „Okvirna konvencija Ujedinjenih nacija o klimatskim promenama“ primarni međunarodni, međuvladin forum za pregovaranje o oblicima globalnog odgovora na klimatske promene.

- 13.1 Osnažiti prilagodljivost i adaptivni kapacitet na rizike povezane sa klimatskim uslovima i prirodnim katastrofama u svim zemljama.
- 13.2 Integrisati mere vezane za klimatske promene u nacionalne politike, strategije i planiranje.
- 13.3 Unaprediti obrazovanje, podizanje nivoa svesti, kao i ljudske i institucionalne kapacitete u vezi sa ublažavanjem i smanjivanjem uticaja klimatskih promena, odnosno sa prilagođavanjem i ranim upozoravanjem na klimatske promene.
- 13.a Primeniti obavezu koju su razvijene zemlje potpisnice „Okvirne konvencije Ujedinjenih nacija o klimatskim promenama“ preuzele kako bi zajedno prikupile 100 milijardi dolara godišnje do 2020. iz svih izvora i tako odgovorile na potrebe zemalja u razvoju u kontekstu značajnih aktivnosti na ublažavanju negativnih uticaja klimatskih promena i transparentnosti primene, te u potpunosti operacionalizovati Zeleni klimatski fond kroz njegovu kapitalizaciju, što je pre moguće.
- 13.b Promovisati mehanizme za podizanje kapaciteta za delotvorno planiranje i upravljanje u vezi sa klimatskim promenama u najnerazvijenijim zemljama, što podrazumeva i fokusiranje na žene i mlade, odnosno na lokalne i marginalizovane zajednice.

Cilj 14. Očuvati i održivo koristiti okeane, mora i morske resurse za održiv razvoj

- 14.1 Do kraja 2025. sprečiti i značajno smanjiti sve vrste zagađivanje morskih resursa, a posebno onih aktivnosti koje dolaze sa kopna, uključujući morski šut i zagađenje nutrijenata.
- 14.2 Do kraja 2020. održivo upravljati morskim i obalskim ekosistemima i zaštititi ih kako bi se izbegli značajni negativni uticaji, između ostalog i kroz jačanje njihove prilagodljivosti, i preduzeti aktivnosti za njihovu obnovu kako bi okeani ponovo postali zdravi i produktivni.
- 14.3 Svesti na najmanju meru uticaje povećanja nivoa kiselosti okeana i baviti se tim problemom, između ostalog i kroz bolju i širu naučnu saradnju na svim nivoima.
- 14.4 Do kraja 2020. delotvorno regulisati eksploataciju ribe i okončati prekomerni ribolov, kao i nezakonit, neprijavljen i neregulisan ribolov, odnosno destruktivne ribarske prakse, i primeniti naučno zasnovane planove upravljanja kako bi se obnovile zalihe riba u najkraćem mogućem roku, bar do

nivoa na kojima se može proizvesti maksimalni održivi prinos koji je određen njihovim biološkim karakteristikama.

- 14.5 Do kraja 2020. očuvati najmanje 10 odsto obalskih i morskih oblasti, u skladu sa nacionalnim i međunarodnim zakonima i na osnovu najboljih postojećih naučnih informacija.
- 14.6 Do kraja 2020. zabraniti određene oblike subvencija za ribarstvo koje dovode do stvaranja prevelikog kapaciteta ribara i prekomernog izlovljavanja ribe, ukinuti subvencije koje doprinose nezakonitom, neprijavljenom i neregulisanom ribolovu i uzdržati se od uvođenja novih sličnih subvencija, uz svest da odgovarajući i delotvorni specijalni i diferencijalni tretmani za zemlje u razvoju i najnerazvijenije zemlje treba da budu integralni deo pregovora Svetske trgovinske organizacije u vezi sa subvencijama za ribarstvo (1).
- 14.7 Do kraja 2030. uvećati ekonomsku korist za male ostrvske države u razvoju i najnerazvijenije zemlje na osnovu održivog korišćenja morskih resursa, između ostalog i preko održivog upravljanja ribarstvom, vodoprivredom i turizmom.
- 14.a Povećati naučno znanje, razviti istraživačke kapacitete i prenositi pomorsku tehnologiju, uzimajući u obzir „Kriterijume i smernice Međuvladine okeanografske komisije za prenos pomorske tehnologije“, kako bi se poboljšalo zdravlje okeana i unapredio doprinos morskog biodiverziteta razvoju zemalja u razvoju, posebno malih ostrvskih država u razvoju i najnerazvijenijih zemalja.
- 14.b Obezbediti pristup morskim resursima i tržištima za male profesionalne ribare.
- 14.c Osigurati punu primenu međunarodnog prava, onako kako to predviđa „Konvencija Ujedinjenih nacija o pomorskom pravu“ za zemlje potpisnice, između ostalog, gde je to primenjivo, i postojećih regionalnih i međunarodnih planova za očuvanje i održivo korišćenje okeana i njihovih resursa.

Cilj 15. Održivo upravljati šumama, suzbiti dezertifikaciju, zaustaviti i preokrenuti degradaciju zemljišta i sprečiti uništavanje biodiverziteta

- 15.1 Do kraja 2020. osigurati očuvanje, obnovu i održivo korišćenje kopnenih slatkovodnih ekosistema i njihovog okruženja, posebno šuma, močvarnog zemljišta, planina i isušenog zemljišta, u skladu sa obavezama prema međunarodnim sporazumima.
- 15.2 Do kraja 2020. promovisati implementaciju održivog upravljanja svim vrstama šuma, zaustaviti krčenje šuma, obnoviti uništene šume i znatno povećati pošumljavanje na globalnom nivou.
- 15.3 Do kraja 2020. boriti se protiv dezertifikacije, obnavljati degradirano zemljište i tlo, uključujući zemljište pod uticajem dezertifikacije, suša i poplava, i težiti da se u svetu neutralizuje degradacija zemljišta.
- 15.4 Do kraja 2030. osigurati očuvanje planinskih ekosistema, uključujući njihov biodiverzitet, kako bi se njihovi kapaciteti unapredili tako da pružaju korist koja ima suštinski značaj za održivi razvoj.
- 15.5 Preduzeti hitne i značajne aktivnosti za smanjivanje degradacije prirodnih staništa, zaustaviti gubitak biodiverziteta i, do kraja 2020. g., zaštititi ugrožene vrste i sprečiti njihovo izumiranje.
- 15.6 Osigurati pravednu i jednaku raspodelu koristi koja proističe iz korišćenja genetskih resursa i promovisati odgovarajući pristup takvim resursima.
- 15.7 Preduzeti hitne aktivnosti kako bi se okončali krivolov i trgovina zaštićenim životinjskim i biljnim vrstama i baviti se pitanjima potražnje i ponude nezakonitih proizvoda izrađenih od divljih životinja.

- 15.8 Do kraja 2020. uvesti mere kako bi se sprečio i značajno umanjio uticaj invanzivnih stranih vrsta na kopnene i vodne ekosisteme te kontrolisati ili iskoreniti prioritete vrste.
- 15.9 Do kraja 2020. integrisati vrednosti ekosistema i biodiverziteta u nacionalno i lokalno planiranje, razvojne procese, strategije za smanjenje siromaštva i izveštaje.
- 15.a Mobilisati i značajno povećati finansijska sredstva iz svih izvora radi očuvanja i održivog korišćenja biodiverziteta i ekosistema.
- 15.b Mobilisati značajna sredstva iz svih izvora i na svim nivoima kako bi se finansiralo održivo upravljanje šumama i pružili odgovarajući podsticaji zemljama u razvoju za unapređenje takvog upravljanja, uključujući očuvanje i pošumljavanje.
- 15.c Unaprediti globalnu podršku naporima koji se ulažu u borbu protiv krivolova i trgovine zaštićenim vrstama, uključujući povećanje kapaciteta lokalnih zajednica da traže održive mogućnosti za život.

Cilj 16. Promovisati miroljubiva i inkluzivna društva za održivi razvoj, obezbediti pristup pravdi za sve i izgraditi efikasne, pouzdane i inkluzivne institucije na svim nivoima

- 16.1 Svuda značajno smanjiti sve oblike nasilja i sa njima povezane stope smrtnih slučajeva.
- 16.2 Okončati zloupotrebu i eksploataciju dece, trgovinu decom i sve oblike nasilja i torture nad decom.
- 16.3 Promovisati vladavinu prava na nacionalnom i međunarodnom nivou i svima osigurati jednak pristup pravdi.
- 16.4 Do kraja 2030. značajno smanjiti nezakonite tokove novca i oružja, poboljšati pronalaženje i vraćanje ukradene imovine i boriti se protiv svih oblika organizovanog kriminala.
- 16.5 Značajno smanjiti korupciju i podmićivanje u svim njihovim pojavnim oblicima.
- 16.6 Razviti delotvorne, odgovorne i transparentne institucije na svim nivoima.
- 16.7 Osigurati odgovorno, inkluzivno, participativno i reprezentativno donošenje odluka na svim nivoima.
- 16.8 Proširiti i povećati učešće zemalja u razvoju u institucijama globalnog upravljanja.
- 16.9 Do kraja 2030. za sve obezbediti zakonski identitet, uključujući registraciju prilikom rođenja.
- 16.10 Osigurati javni pristup informacijama i zaštitu osnovnih sloboda, u skladu sa nacionalnim zakonodavstvom i međunarodnim sporazumima.
- 16.a Osnažiti relevantne nacionalne institucije, između ostalog i preko međunarodne saradnje, za izgradnju kapaciteta na svim nivoima, posebno u zemljama u razvoju, radi sprečavanja nasilja i borbe protiv terorizma i kriminala.
- 16.b Promovisati i sprovesti nediskriminatorske zakone i politike radi postizanja održivog razvoja.

CIJ 17. Učvrstiti globalno partnerstvo za održivi razvoj

Finansije

- 17.1 Pojačati mobilizaciju domaćih resursa, između ostalog i preko međunarodne podrške za zemlje u razvoju, kako bi se unapredili domaći kapaciteti za prikupljanje poreza i ostalih prihoda.
- 17.2 Razvijene zemlje treba u potpunosti da primene svoje zvanične obaveze u vezi sa razvojnom pomoći, između ostalog, da daju 0,7 odsto bruto nacionalnog dohotka u programe zvanične razvojne pomoći za zemlje u razvoju, od čega 0,15 do 0,20 odsto treba obezbediti za najnerazvijenije zemlje.
- 17.3 Mobilisati dodatna finansijska sredstva iz višestrukih izvora za potrebe zemalja u razvoju.
- 17.4 Pomoći zemljama u razvoju da postignu dugoročnu održivost dugova kroz koordinisane politike usmerene ka očuvanju načina za finansiranje dugova, otpis dugova i restrukturiranje dugova na primeren način i baviti se spoljnim dugovima visoko zaduženih siromašnih zemalja kako bi se umanjile dužničke nevolje.
- 17.5 Usvojiti i primeniti planove promovisanja investiranja za najnerazvijenije zemlje.

Tehnologija

- 17.6 Unaprediti saradnju Sever–Jug, Jug–Jug i triangularnu regionalnu i međunarodnu saradnju u oblasti nauke, tehnologije i inovacija, kao i pristup ovim oblastima, i unaprediti deljenje znanja prema uzajamno dogovorenim uslovima, između ostalog i kroz unapređenu koordinaciju u okviru postojećih mehanizama, a posebno na nivou Ujedinjenih nacija, kao i kroz globalne mehanizme upravljanja tehnologijama kada je tako dogovoreno.
- 17.7 Promovisati razvoj, prenos i širenje ekološki ispravnih tehnologija u zemlje u razvoju na pozitivnim osnovama, uključujući koncesionalne i preferencijalne osnove, a prema uzajamnom dogovoru.
- 17.8 Do kraja 2017. u potpunosti operacionalizovati tehnološke banke i mehanizam za izgradnju kapaciteta u najnerazvijenijim zemljama u oblasti nauke, tehnologije i inovacija te unaprediti korišćenje inovativnih tehnologija, a posebno informacione i komunikacione tehnologije.

Izgradnja kapaciteta

- 17.9 Unaprediti međunarodnu podršku za primenu delotvorne i ciljane izgradnje kapaciteta u zemljama u razvoju kako bi se podržali nacionalni planovi za primenu svih održivih razvojnih ciljeva, između ostalog i kroz saradnju Sever–Jug i Jug–Jug, odnosno kroz triangularnu saradnju.

Razmena

- 17.10 Promovisati univerzalni, zasnovan na pravilima, otvoren, nediskriminatorski i pravičan multilateralni sistem razmene pod okriljem Svetske trgovinske organizacije, između ostalog i preko zaključivanja pregovora u okviru njene „Razvojne agende iz Dohe“.
- 17.11 Do kraja 2020. značajno povećati nivoe izvoza zemalja u razvoju, posebno u cilju udvostručavanja udela najnerazvijenijih zemalja u svetskom izvozu.
- 17.12 Ostvariti blagovremenu i trajnu primenu tržišnih pristupa bez carina i kvota za sve najnerazvijenije zemlje u skladu sa odlukama Svetske trgovinske organizacije, između ostalog i tako što će se obezbediti da preferencijalna pravila o poreklu koja se primenjuju na uvoz iz najnerazvijenijih zemalja budu transparentna i jednostavna, odnosno da olakšavaju pristup tržištima.

Sistemska pitanja

Koherentnost institucija i politika

- 17.13 Unaprediti globalnu makroekonomsku stabilnost, između ostalog i kroz koordinaciju politika, odnosno koherentnost politika.
- 17.14 Unaprediti koherentnost politika za potrebe održivog razvoja.
- 17.15 Poštovati oblast i vođstvo politika svake zemlje kako bi se uspostavile i primenjivale politike usmerene ka iskorenjivanju siromaštva i postizanju održivog razvoja.

Višestrana partnerstva

- 17.16 Unaprediti globalno partnerstvo za postizanje održivog razvoja, upotpunjeno višestranim partnerstvima koja mobilisu i dele znanja, stručnost, tehnologiju i finansijska sredstva, kako bise pružila podrška za postizanje ciljeva održivog razvoja u svim zemljama, a posebno u zemljama u razvoju.
- 17.17 Podržati i promovisati delotvorna javna i javno-privatna partnerstva, odnosno partnerstva civilnog društva, gradeći ih na iskustvima i strategijama pronalaženja resursa za partnerstva.

Podaci, praćenje i odgovornost

- 17.18 Do kraja 2020. unaprediti podršku za izgradnju kapaciteta zemalja u razvoju, uključujući najnerazvijenije zemlje i male ostrvske države u razvoju, kako bi se značajno povećala dostupnost visokokvalitetnih, blagovremenih i pouzdanih podataka razvrstanih po dohotku, polu, starosti, rasi, etničkoj pripadnosti, migratornom statusu, invalidnosti, geografskoj lokaciji i ostalim karakteristikama koje su relevantne u datim nacionalnim kontekstima.
- 17.19 Do kraja 2030. nadograditi postojeće inicijative kako bi se razvila merila napretka u održivom razvoju, komplementarno merenju bruto domaćeg proizvoda, te podržati stvaranje kapaciteta koji se tiču statističkih podataka u zemljama u razvoju.